

Eesti keele riigieksamist 2009

Eesti keele riigieksami eesmärgid on

- kontrollida emakeele riikliku õppekavaga määratletud õpitulemuste saavutatust;
- tagada gümnaasiumi lõpukirjandite hindamine ühtsetelt alustelt ning hinnete võrreldavus;
- võimaldada õpilastel saada objektiivne pilt õpitulemustest;
- anda Haridus- ja Teadusministeeriumile, haridusosakondadele, koolidele ja lapsevanematele ülevaade õppeprotsessi tulemuslikkusest;
- ühitada gümnaasiumide lõpueksamid kõrgkoolide sisseastumiseksamitega.

2009. aasta eesti keele riigieksamil osales 10191 abiturienti, neist oli põhieksamil 10158 ning lisaeksamil 33 õpilast. Analüüsi aluseks on võetud õpilaste põhieksami tulemused.

Eksami keskmine tulemus oli 58,66 punkti, mis oli varasemate aastatega võrreldes natuke kõrgem (2008 – 57,72; 2007 – 56,4). Kõige kõrgema tulemuseni küündisid Tartumaa lõpetajad (keskmine tulemus 65,58). 60% kõrgema tulemuse saavutasid veel Saaremaa (61,16), Raplamaa (61,44) ja Hiiumaa (62,21). Teiste maakondade tulemused jäid alla 60%. Riigi keskmisest tulemusest kõrgem punktisumma oli ka Harjumaal (58,81). Kõige rohkem valmistas tekstiloomeraskust Põlvamaa (52,52) ning Ida-Virumaa (51,57) abiturientidele.

Tabel 1. Tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
Maakonnakeskus	1710	16,83	61,85	6	62	100	18,27
Suurlinn	2952	29,06	62,23	0	63	100	19,47
Teeninduspiirkonnata koolid	2805	27,61	55,94	3	55	100	23,72
Valla- ja väikelinnakoolid	2691	26,49	55,56	0	55	100	19,42
Kokku	10158	100	58,66	0	59	100	20,77

Tabel 2. Tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
Gümnaasium	9637	94,87	59,75	0	60	100	20,38
Kutseõppeasutus	518	5,10	38,57	3	35	99	17,53
Virtuaalkool	3	0,03	43,00	28	40	61	16,70
Kokku	10158	100	58,66	0	59	100	20,77

Analüüsidest eksamitulemusi asukoha ja koolitüübi järgi, näeme, et kõige kõrgema keskmise punktisumma said suurlinna koolide lõpetajad (62,23), peaaegu sama kõrget tulemust näitasid maakonnakeskuste õpilased (61,85). Kõige suuremad muutused on aset leidnud teeninduspiirkonnata koolide puhul, mille lõpetajate arv on kasvanud 2805 õpilasele (2008 – 1411) ning keskmine tulemus langenud 55,94 punktini (2008 – 69,50), mis on lähedane valla- ja väikelinnakoolide lõpetajatele (55,56).

Positiivne on, et 2008. aastaga võrreldes on kasvanud kutseõppeasutuste lõpetajate tekstilooimeoskus (2008 – 35,31; 2009 – 38,57) ning eksamil osalenute arv (2008 – 381; 2009 – 518).

Kirjandi teemad 2009

1. Uue sajandi väljakutsed

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid Eesti ja/või maailma majandus- ja sotsiaalpoliitika valulisi probleeme ja ilminguid ning otsid pääseteid kriisist väljatulemiseks. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

2. Valgus ja varjud inimhinges

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid vabalt valitud kirjaniku teos(t)e toel inimhinge keerukust ja vastandlikke poolusi, polemiseerides kirjaniku ja tema tegelas(t)ega. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

3. „Inimese elu on lõpetamata jääv kool.” (Gottfried Keller)

Kirjuta arutlev kirjand, milles käsitled hariduse rolli inimese erinevatel elujärgudel, elukestva õppimise vajadust, hingehariduse tähtsust inimeseks olemisel. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

4. Nüüdisaja kirjandus – looming või äri?

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid nüüdisaja kirjandusega seotud probleeme. Arutle uudiskirjanduse kunstiväärtuse üle ning too näiteid, kas ja kuidas ärilised kaalutlused ja püüed rahuldada vähenõudlike lugejate ootusi tõrjub väärtkirjanduse kõrvale. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

5. Loodus ei andesta vigu

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid Eesti ja/või maailma keskkonnaprobleeme ning looduse kaitsmise ja säilitamise võimalusi. Arutle ka selle üle, millest võivad johtuda inimese ja looduskeskkonna vastuolud, inimese võõrandumine loodusest tänapäeval. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

6. Ajakirjandus – vabadus ja vastutus

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid tänapäeva ajakirjanduse mõjutusvõtteid ja mõjujõudu ning arutled ajakirjanduse eetiliste piiride üle. Arutle ka eri meediakajastuste adekvaatsuse ja sõltumatus üle ning analüüsi sellega seoses sõnavabaduse ja vastutuse probleemi. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

7. Mille poole püüdvad tänapäeva noored?

Kirjuta arutlev kirjand, milles käsitled tänapäeva noorte eneseteostusega seotud püüdlusi. Arutle, mis probleemid võivad kaasneda inimeste sooviga olla iga hinna eest edukas, st teha karjääri, saada kuulsaks, rikkaks vms. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

8. Kunst meenutab meile igavesi väärtusi

Kirjuta arutlev kirjand, milles käsitled kunsti (näiteks kujutava kunsti, kirjanduse, muusika, teatri- või filmikunsti) mõju inimesele ja ühiskonnale ning tood enda kogemuste ja lugemuse põhjal näiteid kunsti põhiväärtuste kohta. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

9. „Sündmused muudavad inimest.” (Alexandre Dumas)

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid Eesti või maailma ajaloo seisukohast oluliste sündmuste põhjuseid ja tagajärgi. Arutle ja too näiteid, kuidas need võivad muuta inimeste arusaamu, käekäiku või saatust ning avaldada selle kaudu mõju ühiskonna või riikide arengule. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

10. Pikk tee endani

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid inimese elukäigu ja eneseleidmisega seotud probleeme. Arutle ja too kirjandusest või enda kogemustest näiteid, kuidas määravad isiksuse kujunemist inimese enda otsused ja teod ning kui palju tuleb olulisi valikuid tehes arvestada kaaskodanike ja ühiskonna ootustega. Võid tõlgendada teemat ka muul moel.

Tabel 3. Õpilaste teemaelistused ja tulemused

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
1. teema	1282	12,62	66,28	12	68	100	19,83
2. teema	717	7,06	68,07	14	69	100	19,30
3. teema	555	5,46	54,98	1	56	100	20,25
4. teema	77	0,76	65,49	22	65	100	21,02
5. teema	1721	16,94	54,08	0	54	100	19,89
6. teema	538	5,30	56,89	12	57	100	19,99
7. teema	2022	19,91	50,57	7	50	100	19,08
8. teema	509	5,01	66,26	7	69	100	21,96
9. teema	800	7,88	59,33	0	60	100	19,51
10. teema	1937	19,07	61,66	6	63	100	20,40
Kokku	10158	100	58,66	0	59	100	20,77

Eksaminand pidi valima ühe teema kümnest ning kirjutama selle põhjal sidusa arutleva teksti. Sel aastal olid esimest korda kõik teemad eesti- ja venekeelse gümnaasiumi lõpetajatele ühised, samuti oli kõigi teemade puhul eksaminandidele esitatud käsitletav probleem. 2008. aastal olid kõigile lõpetajatele ühised ja koos probleemiga esitatud 4 teemat kümnest.

Kõige rohkem valisid õpilased teemat 7 „Mille poole püüdlevad tänapäeva noored?“ Sel teemal kirjutas 19,91% lõpetajatest, kelle keskmine tulemus oli 50,57 punkti. Teisel kohal oli valikute arvult teema 10 „Pikk tee endani“ (19,07%), mille keskmine tulemus oli 61,66 punkti. Seega eelistasid abiturientid ka sel aastal sarnaselt varasemate eksamitega teemasid, mis võimaldavad kirjutada enda kogemustest lähtudes. Samal ajal näitab madal keskmine tulemus 7. teema puhul ja suhteliselt kõrge tulemus 10. teema puhul seda, et esimest valisid rohkem nõrgemad ja teist tugevamad kirjutajad. Selle põhjust tuleb otsida teemade erinevast sõnastusest. 7. teema võimaldas paremini jutustada ja oma tulevikuplaanidest rääkida, 10. teema puhul ei pääsenud õpilane mööda analüüsist ja arutlusest, oli selleks siis enda või mõne kirjandusliku kangelase elukäik.

Õpilaste hulgas olid populaarsed ka teema 5 „Loodus ei andesta vigu“ (valis 16,94%; keskmine tulemus 54,08 punkti) ja teema 1 „Uue sajandi väljakutsed“ (12,62%; 66,28 p). Mõlemad teemad võimaldasid arutleda tänapäeva oluliste probleemide üle, nagu loodushoid, üleilmastumine, teaduse ja tehnika areng või nendega seotud eetilised küsimused. Loodusteema suhteliselt madala keskmise tulemuse peamine põhjus on probleemide lihtsustamine ja käsitluste pealiskaudsus.

Optimaalselt valiti teemasid 9 („Sündmused muudavad inimest“; valis 7,88% ning 2 („Valgus ja varjud inimhinges“; 7,06%). Neist parem tulemus saavutati inimhinge keerdkäikude analüüsimisel (68,07 punkti). See teema võimaldas hästi kasutada ilukirjandust ja näidata oma psühholoogiateadmisi. Ühtlasi oli selle teema keskmine punktisumma kogu eksami kõrgeim. Küllaltki kõrge tulemus (59,33 punkti) saavutati ka inimest muutvate sündmuste analüüsimisel. Tõsi, siin kujunes kirjutajate jaoks peamiseks probleemiks põhjus-tagajärg suhete eritlemine.

Peaaegu võrdselt valiti teemasid 3 („Inimese elu on lõpetamata jääv kool”, valis 5,46%; keskmine tulemus 54,98 punkti), 6 („Ajakirjandus – vabadus ja vastutus“, 5,30%; 56,89 p) ja 8 („Kunst meenutab meile igavesi väärtusi“, 5,01%; 66,26 p). Kui 3. ja 6. teemal kirjutajate keskmine punktisumma jäi riigi keskmisele tulemusele alla, siis 8. teema valinud õpilased näitasid suuremat asjatundlikkust ja kirjutamisoskust. Haridust puudutavate teemakäsitluste tüüpiline viga on liigne keskendumine enda läbikäidud kooliteele ning vähene üldistamis- ja probleemide nägemise oskus. Ajakirjanduse käsitlustes kipub domineerima kollasele ajakirjandusele iseloomulik olupoliitiline pealiskaudsus ning mustvalge ühiskonnakäsitlus.

Kõige vähem kirjutati teemal 4 „Nüüdisaja kirjandus – looming või äri?“, mida valis 0,76% lõpetajatest. Sel teemal kirjutajad aga saavutasid väga kõrge keskmise tulemuse 65,49 punkti. See osutab ühemõtteliselt, et gümnaasiumis pööratakse liiga vähe tähelepanu tänapäeva kirjandusele ning aktiivse ja teadliku lugeja kasvatamisele.

Tabel 4. Meeste teemaeelistused ja tulemused

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
1. teema	816	19,27	63,33	12	65	100	19,95
2. teema	151	3,57	62,54	21	61	100	19,38
3. teema	185	4,37	47,95	3	47	100	20,35
4. teema	18	0,43	61,61	27	56	99	20,67
5. teema	1016	23,99	51,49	11	50	100	19,14
6. teema	234	5,53	53,94	12	54	100	19,69
7. teema	853	20,14	47,21	7	46	99	18,79
8. teema	142	3,35	56,49	7	58	100	23,44
9. teema	341	8,05	54,91	7	55	95	19,92
10. teema	479	11,31	57,23	6	58	100	21,18
Kokku	4235	100	54,42	3	54	100	20,59

Tabel 5. Naiste teemaeelistused ja tulemused

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
1. teema	466	7,87	71,45	12	75	100	18,53
2. teema	566	9,56	69,55	14	71	100	19,03
3. teema	370	6,25	58,50	1	59	97	19,29
4. teema	59	1,00	66,68	22	67	100	21,16
5. teema	705	11,90	57,82	0	59	100	20,37
6. teema	304	5,13	59,17	13	60	100	19,95
7. teema	1169	19,74	53,02	9	53	100	18,92
8. teema	367	6,20	70,04	7	73	100	20,15

9. teema	459	7,75	62,21	0	64	100	18,55
10. teema	1458	24,62	63,12	6	64	100	19,93
Kokku	5923	100	61,70	0	63	100	20,37

Meeste ja naiste teemaelistusi võrreldes näeme, et mehed valisid kõige rohkem teemasid 5, 7 ja 1; naised aga teemasid 10, 7 ja 5. Seejuures on naiste teemavalikud ühtlasemad: kolmel enam valitud teemal kirjutas 63% mehi ja 56% naisi. Mehed huvitusid kõige rohkem loodusest, tänapäeva noorte probleemidest ja uue sajandi väljakutsetest; naised eneseleidmisest, tänapäeva noori puudutavatest küsimustest ja loodusest. Meeste kolme enam valitud teema keskmine tulemus oli 54,01 punkti, naistel 57,99. Toodud arvud näitavad, et noormeeste ja neidude teemaelistused kattuvad suuresti. Põhiline erinevus on selles, et noormeeste huvid on seotud rohkem ühiskondlike, neidudel aga isiksuslike probleemidega. Keskmine tekstiloometase aga on neidudel noormeestest kõrgem.

Keskliste tulemuste analüüsist selgub (vt tabel 4 ja 5), et noormehed näitasid kõige kõrgemaid tulemusi teemadel 1, 2 ja 4 kirjutades; neidude õnnestumised aga on seotud teemadega 1, 8 ja 2. Seejuures suutsid noormehed saavutada keskmise tulemuse üle 60% kolmel teemal kirjutades, neidudel aga oli selliseid teemasid koguni seitse. See toob veelgi selgemalt esile neidude parema tekstiloometuse. Kõige raskemaks osutus noormeestele 7. ja 3. teema, millel kirjutajate keskmine tulemus jäi alla 50%, neidudel aga pakkus rohkem mõtlemisainet teema 7.

Tavapäraselt oli eesti keele riigieksami keskmine tulemus naistel kõrgem kui meestel, tulemused vastavalt 61,70 (2008 – 60,13) ning 54,42 (2008 – 54,35) punkti. Seejuures on noormeeste ja neidude keskliste tulemuste vahe endiselt ~7%, kuigi 2008. aasta andis lootust, et see väheneb (2008 – 5,78%).

Õpilaste kirjandites hinnatakse (vt hindamisjuhendit eksami eristuskirjast) skaalal 0–5 nelja aspekti, mis on teksti sisu, õigekiri, stiil ja ülesehitus. Aspektide osatähtsus on lõpptulemuses erinev: kõige suurema osa moodustab sisu (õpilase hinne korrutatakse teguriga 9), sellele järgneb õigekiri (tegur 7), stiil (tegur 3), ülesehitus (tegur 1).

Tabel 6. Eksami tulemused. 1. aspekt – sisu

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
M	4235	41,69	25,72	57,16	0	27	45	9,08
N	5923	58,31	27,21	60,47	0	27	45	9,07
Kokku	10158	100	26,59	59,09	0	27	45	9,10

Tabel 7. Eksami tulemused. 2. aspekt – õigekiri

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
M	4235	41,69	16,55	47,29	0	18	35	10,76

N	5923	58,31	20,99	59,97	0	21	35	10,24
Kokku	10158	100	19,14	54,69	0	21	35	10,69

Tabel 8. Eksami tulemused. 3. aspekt – stiil

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
M	4235	41,69	8,65	57,67	0	9	15	3,52
N	5923	58,31	9,75	65,00	0	10	15	3,42
Kokku	10158	100	9,29	61,93	0	9	15	3,51

Tabel 9. Eksami tulemused. 4. aspekt – ülesehitus

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
M	4235	41,69	3,24	64,80	0	4	5	0,94
N	5923	58,31	3,51	70,20	0	4	5	0,93
Kokku	10158	100	3,40	68,00	0	4	5	0,94

Tabelitest on näha, et neid olid noormeestest paremad kõigis kirjutamisaspektides. Kõige lähedasemad olid sisu ja vormi hinded, kus erinevused jäid 3–6 protsendi vahele (2008. aastal oli erinevus 2–4%). Seega võib väita, et noormeeste ja neidude arutlusoskus ning teksti ülesehitamise oskus on ligilähedane, kuid selles on märgata negatiivset suunitlust. Suur aga on erinevus poiste ja tüdrukute õigekirjavaldamises. Tüdrukute õigekirjahinne oli 12,70% kõrgem kui poistel (2008 – 10,40%). Poistele on raske ka arutluse stiil ning nende sõnavara on tüdrukute omast vaesem. Kirjandite stiili keskmine tulemus oli poistel tüdrukutest 7,33% madalam (2008 – 6,60%). Kokkuvõttes on kõigis kirjutamisaspektides toimunud muutused noormeeste kahjuks, mis tõstatab veel kord küsimuse poiste eesti keele õpetuse tulemuslikkusest gümnaasiumis.

Noormeeste ja neidude tulemusi kokku võttes saadi kõige paremini hakkama kirjandi ülesehitusega, mille keskmine tulemus on 68,00% (2008 – 68,20%) Sellele järgnes stiili valdamine 61,93% (2008 – 61,27%), sisuarendus 59,09% (2008 – 58,22%) ja õigekirja valdamine 54,69% (2008 – 53,37%).

Eesti keele riigieksamit ei sooritanud, s.t tulemus oli madalam kui 20 punkti 199 õpilasel (2008 – 255), mis moodustab eksaminandide arvust 1,96% (2008 – 2,52%). Maksimumtulemuse 100 punkti sai 106 ehk 1,04% õpilastest (2008 – 0,81%). Tugevaid töid (üle 90 punkti) oli 633 ehk väga hea tulemuseni jõudis kõikidest eksamitöö kirjutajatest 6,23% (2008 – 5,67%).